

TAMPEREEN
YLIOPISTO

Verotuksen ennakoitavuus ja perustuslain periaatteet

Ennakoitavuus verotuksessa, Helsinki 8.6.2017

OTT Matti Urpilainen

Tematisointia

- miten tärkeä ennakoitavuuden takaaja perustuslaki verotuksessa on, mitä perustuslailta on lupa odottaa
- mihin perustuslain normeihin ja käsitteisiin ennakoitavuus kytkeytyy
- mitkä (perustuslakiin kytkeytyvät) tulkintakäytännöt voivat tuottaa tai estää ennakoitavuutta
- perustuslaki sitoo kaikkia toimijoita, mutta millaisia vastuita eri toimijoilla on ennakoitavuuden ylläpitämisestä

riidatonta: *ennakoitavuus on tärkeää*
riidanalaista: *mitä ennakoitavuus edellyttää*

Pelikenttä

TAMPEREEN
YLIOPISTO

Perustuslaki: ennakoitavuuden osatekijöitä

- normien täsmällisyys ja tarkkarajaisuus
- lainsäädännön tekninen laadukkuus
- taannehtivuuden välttäminen
- veropoliittisen tempoilun välttäminen
- viranomaistoiminnan ja tuomioistuinten riittävä resursointi

hyvä verojärjestelmä
aineellinen ja muodollinen perusoikeussuoja

Kaksi (limittyvää) tulkintaa ennakoitavuudesta

	RATKAISUJEN ENNAKOITAVUUS	VIRANOMAIS- TOIMINNAN ENNAKOITAVUUS
TAVOITE	ennakoitavuus yhdenmukaisuutena	ennakoitavuuden kokemus
KEINO	objektiivinen lainsoveltaminen	ennakoitavuus- painotteinen lainsoveltaminen
NORMI	legaliteettiperiaate	luottamuksensuoja

Huomioita 1

- lainsäätäjällä on perustuslakiin perustuva vastuu ennakoitavuuden normiperustasta ja ”infrastruktura”
 - julkisen ja yksityisen asymmetrinen suhde, perusoikeuksien toteuttamisvelvollisuus, yksityisten vapauspiiri, hyvä hallinto jne.
- (aidosti) taannehtiva verolainsäädäntö lähes kadonnut veropolitiikan keinovalikoimasta, taannehtivuuskeskustelu siirtynyt soveltamistilanteisiin
- verokohtelun muutostilanteissa valtiosääntöiset rajat ovat tulleet vastaan vain poikkeuksellisesti
 - vapaaehtoisen eläkevakuutuksen verokohtelun muutos PeVL 21/2004
 - metsälahjavähennys (PeVL 52/2016) ja eläketulon lisävero (PeVL 53/2016) voidaan nähdä uusina linjaratkaisuuksina, ks. myös KHO 2016:180
- perustuslakiargumentit voivat myös horjuttaa ennakoitavuutta

Huomioita 2

- käsite ”ennakoitavuus” kattaa oikeussuojajärjestelmän eri puolia ja saattaa siksi kovassa käytössä väljähtyä
- yleisesti sovellettavien normien laadukkuus ei välttämättä takaa ennakoitavuuden toteutumista yksittäisissä soveltamistilanteissa
- sikäli kun ennakoitavuuden nähdään toteutuvan keskeisesti yksittäisten ratkaisujen tasolla sekä viranomaisen ja verovelvollisen välisen kommunikoinnin laadukkuutena, perustuslain välitön rooli jää vähäiseksi
- kunhan verotus on ennakoitavaa, on käytännöllisesti katsoen samantekevää johtuuko se välittömästi perustuslain vaikutuksesta vai jostain muusta

TAMPEREEN
YLIOPISTO

Mitä toimintaohjeita perustuslain periaatteet antavat ennakoitavuuden säilyttämiseksi ja parantamiseksi (vai antavatko mitään)?

lainsäätävä – tuomioistuimet – Verohallinto